

MAHE JA MUHE

Mahetoit Võru maakonnas 2019-2020

Kaja Kesküla

Vunki Mano Vastseliinas oktoobris 2018 ja Kuldres augustis 2020

- ❖ Esimene idee mahedast Võru maakonnast
 - ❖ eesmärk olla Eesti esimene tunnustatud mahepiirkond
 - ❖ kaasnevad kasud: puhas elukeskkond, rohkem tervelt elatud aastaid, kõrgemalt vääringdatud kohalikud tooted, üha suurenev hulk teadlikke turiste jne.
- ❖ Praktiline väljund maheda koolitoidu võrgustik Mahe ja muhe – 2018 võideti peaauphind ja parim tervist toetava idee auphind
- ❖ Mahe ja muhe tulevikuperspektiivid- 2020 parima keskkonnasõbraliku idee auphind
- ❖ Meeskondade liikmed
 - ❖ mahetoiduhuvilised, kes soovivad elada ökoloogiliselt puhtas, mahedas, elurikkas ja eluterves keskkonnas ning nautida muhedat elu

Vunki Mano Vastseliina meeskond

Vunki Mano Kuldre meeskond

MAHE JA MUHE kolm projekti

- ❖ Ideede arendus koostöös Setomaa Liidu ja Mahepõllumajanduse Koostöökoguga
- ❖ Piiriveere Liidrist rahastatud kaks projekti, Võrumaa Partnerluskogust üks projekt- kokku kümme kooli
- ❖ Eesmärk suurendada maheda toidutoorme kasutamist lasteasutustes, tõstes seeläbi rahva teadmisi tervislikust toitumisest ning edendades tervislike toitumisharjumuste kujundamist, samaaegselt parandades kohalike ja mahetootjate konkurentsivõimet.

TEHTUD 2019-2020

- ❖ Kohtumised kohalike mahetootjatega ja uuring mahetoodete pakkumisest Lõuna-Eestis
- ❖ Hetkeolukorra kaardistamine kümnes koolis koos koolikokkadega tooraine hindade ja mahtude osas
- ❖ Võrumaa Arenduskeskuse ja maakonna valdade esindajate õppereis mahetoidu kasutamisest Kopenhaageni ning Malmö, Växjö ja Landskröna koolides.
- ❖ Koolikokkade õppereis Tartu ja Tallinna maheköökidesse- ülevaade võimalustest ja takistustest nii menüüde, logistika, varustuskindluse kui ka hinnapoliitika aspektidest.
- ❖ Retsepivihik 30 mahetoidu retseptiga, kevadhooaja menüü retseptid

TEHTUD 2019-2020

- ❖ Praktilised koolitused koolikokkadele mahetooraine kasutamisest:
 - ❖ Meremäe ja Vastseliina kooliköögis tehti taimsest mahetoorainest koos restoran Wicca peakoka Angelica Udekülliga
 - ❖ Värska kooliköögis koos Ylicool Cateringi peakoka Urpo Reinthaliga ja Orava kooliköögis koos Angelica Udekülliga tehti toite mahelihast.
- ❖ Kaasamiskoolitus ja kokkade ümarlauad probleemide ja kogemuste jagamiseks
- ❖ Perepäevad mahetoidu tutvustamiseks:
 - ❖ Meremäe Koolis koos kasvuhoone avamisega taimsed hõrgutised Markus Mekk ja Võromaa Vegan
 - ❖ Värska Gümnaasiumis mahetoidupäev Joel Ostratiga ja smuutitöötuba Eeva Relli-Meldrega
 - ❖ Vastseliina Gümnaasiumis kokatunnid Angelica Udekülliga

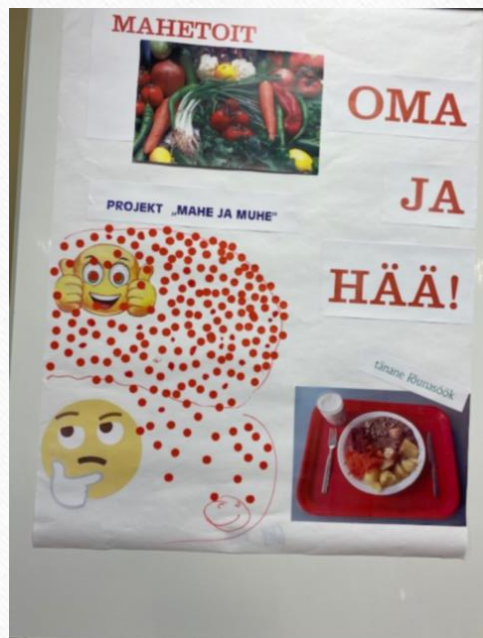

TEHA 2021

- ❖ Neli perepäeva- Orava, Mikitamäe, Antsla, Varstu koolides
- ❖ Õppereis Kesk-Eesti mahekööridesse
- ❖ Sügishooaja menüü retseptid
- ❖ Ümarlauad ja täiendkoolitused
- ❖ Laste kokkamisvõistlus

VAK Heaolu Foorumis Kokkade programm mõelda tulevikule- kuidas toetada projektidest väljajäänud lasteasutusi ja projektide järgselt koole mahetoiduga edasiminekul

Tehti koostöös mahesaadikutega
kaks mahetoidupäeva kümnes koolis

Tunnustussündmus toidu
kvaliteedi võtmetegelastele
koolikokkade tänulõuna
Georgi hotelli restoranis
Postmark

Koolide mahetooraine praktika 2021.a alguses

❖ Setomaa projektikoolides

- ❖ enamasti AMF Hulgi mahetarne
- ❖ kahes on kasutatud kohaliku mahetaluniku köögivilja,
- ❖ kahes on mahetoorainest hommikupuder

❖ Võrumaa koolides

- ❖ AMF Hulgi mahetarne, ühes koolis mahtude tagamise mured
- ❖ Ühes koolis otsitud mahetalusid tarnijateks, teises katsetatud
- ❖ Kahes koolis küsimused hinnavahe ja sobivate vahetuste osas

KOKKUVÕTTEKS

Edasiminekul vajatakse

- ❖ Oskusi laste maitsemeelte ja mahetoidu hinnas tasakaalu leidmisel, selleks tervisliku tooraine maitssval kaasamisel menüüdes
- ❖ Oskusi hooajalise soodsama tooraine leidmiseks ning retseptide/menüüde kohandamiseks
- ❖ Gastronoomilise pakkumise ja toidudisaini teadmisi
- ❖ Asjakohast tuge sõltuvalt haridusasutuse olukorrast
- ❖ Omavalitsuste tuge lisateadmiste pakkumiseks, võimaliku hinnavahe ja kokkade palga rahastamiseks
- ❖ Koostööd kogukond-> KOV-> koolid-> tootjad

Mahekokkulepe 2020

Rõuge Põhikoolis sõlmiti

viie omavalitsusjuhi,

Setomaa Liidu ja Võrumaa

Arenduskeskuse

Hea tahte kokkulepe aastaks

2024 mahetoidu osakaalu

tõstmiseks 20% 46

haridusasutuses

Kui me sellega ei tegele

- ❖ Lapsed ei saa mahetoitu

- ❖ Kokad jätkavad vanamoodi

 - ❖ Koolides pidurdub või peatub teadlik areng tervisliku ja mahetoidu osas

 - ❖ Kohalike mahetootjate toodangul puudub arvestatav kohalik turg ettevõtete arengu tagamiseks ja roheliste keskkonnanäesmärkide suunas liikumiseks

Kümned algatused Eestis on alustanud ja aasta või paariga lõpetanud- puudusid jätkamiseks vajalikud teadmised või rahastus

Rohkem infot:

mahekiri@gmail.com